A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (negyedik tanács)

2021. június 17.*

„Előzetes döntéshozatal – Közbeszerzési szerződések – Keretmegállapodás – 2014/24/EU irányelv – Az 5. cikk (5) bekezdése – A 18. cikk (1) bekezdése – 33. és 49. cikk – Az V. melléklet C. részének 7., 8. és 10. pontja – Az (EU) 2015/1986 végrehajtási rendelet – A II. melléklet II.1.5) és II.2.6) rovata – Közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásai – Arra vonatkozó kötelezettség, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban megjelöljék egyrészt a keretmegállapodás keretében leszállítandó termékek becsült mennyiségét vagy becsült értékét, másrészt pedig azok legnagyobb mennyiségét vagy legmagasabb értékét – Az átláthatóság és az egyenlő bánásmód elve – 89/665/EGK irányelv – A 2d. cikk (1) bekezdése – Közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárások – A szerződés érvénytelensége – Kizártság”

A C-23/20. sz. ügyben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyában, amelyet a Klagenævnet for Udbud (közbeszerzési jogorvoslati bizottság, Dánia) a Bírósághoz 2020. január 17 -én érkezett, 2020. január 16-i határozatával terjesztett elő

a **Simonsen & Weel A/S**

és

a **Region Nordjylland og Region Syddanmark**

között,

a **Nutricia A/S**

részvételével folyamatban lévő eljárásban,

A BÍRÓSÁG (negyedik tanács),

tagjai: M. Vilaras tanácselnök, N. Piçarra, D. Šváby (előadó), S. Rodin és K. Jürimäe bírák,

főtanácsnok: M. Campos Sánchez-Bordona,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: dán.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

– a Simonsen & Weel A/S képviseletében S. Troels Poulsen advokat,

– a Region Nordjylland og Region Syddanmark képviseletében T. Braad és H. Padkjær Sørensen advokater,

– a dán kormány képviseletében J. Nymann-Lindegren, M. Jespersen és M. Wolff, meghatalmazotti minőségben,

– a belga kormány képviseletében L. Van den Broeck és J.-C. Halleux, meghatalmazotti minőségben,

– a német kormány képviseletében J. Möller, R. Kanitz és S. Eisenberg, meghatalmazotti minőségben,

– az észt kormány képviseletében, N. Grünberg, meghatalmazotti minőségben,

– a francia kormány képviseletében C. Mosser és E. de Moustier, meghatalmazotti minőségben,

– az osztrák kormány képviseletében A. Posch és J. Schmoll, meghatalmazotti minőségben,

– az Európai Bizottság képviseletében P. Ondrůšek, H. Støvlbæk és L. Haasbeek, meghatalmazotti minőségben,

tekintettel a főtanácsnok meghallgatását követően hozott határozatra, miszerint az ügy elbírálására a főtanácsnok indítványa nélkül kerül sor,

meghozta a következő

Ítéletet

1 Az előzetes döntéshozatali kérelem a közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2014. L 94., 65. o.; helyesbítések: HL 2015. L 275., 68. o.; HL 2020. L 211., 22. o.) 18. cikke (1) bekezdésének, valamint 33. és 49. cikkének, továbbá ezen irányelv V. melléklete C. része 7. pontjának és 10. pontja a) alpontjának, továbbá a 2014. február 26-i 2014/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel (HL 2014. L. 94., 1. o.; helyesbítések: HL 2015. L 114., 24. o.; HL 2018. L 82., 17. o.) módosított, a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásairól szóló közösségi szabályok alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1992. február 25-i 92/13/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 76., 14. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 315. o.; a továbbiakban: 92/13 irányelv) 2d. cikke (1) bekezdése a) pontjának az értelmezésére vonatkozik.

2 E kérelmet a Simonsen & Weel A/S és a Region Nordjylland (észak-jütlandi régió, Dánia), valamint a Region Syddanmark (dél-dániai régió) (a továbbiakban együttesen: régiók) között az ez utóbbiak által arra irányulóan hozott határozat tárgyában folyamatban lévő jogvita keretében terjesztették elő, hogy keretmegállapodást kötnek a Nutricia A/S-szel.

Jogi háttér

Az uniós jog

A 2014/24 irányelv

3 A 2014/24 irányelv (59)–(62) preambulumbekezdése kimondja:

„(59) Erőteljes tendencia mutatkozik az uniós közbeszerzési piacokon a közbeszerzői igények összevont teljesítésére a méretgazdaságosság – például alacsonyabb árak és ügyleti költségek – elérése céljából, valamint a beszerzések kezelésének fejlesztése és szakszerűbbé tétele érdekében. Ez elérhető egyrészt azzal, hogy nagyobb számú ajánlatkérő szerv végez együttes beszerzést, másrészt azzal, hogy egy hosszabb időszak alatt nagyobb mennyiségű, illetve értékű beszerzésre kerül sor. Ugyanakkor a beszerzések összevonásának és központosításának monitoringját gondosan kell elvégezni az összejátszásnak és a vásárlóerő túlzott koncentrálódásának az elkerülése végett, valamint az átláthatóságnak és a versenynek, illetve a kkv-k piacra jutási lehetőségeinek a megőrzése érdekében.

(60) A keretmegállapodásokat Európa-szerte széles körben alkalmazzák és hatékony beszerzési módszernek tekintik. Ezért ezt a módszert jórészt változatlan formában meg kell őrizni. Bizonyos szempontokat azonban tisztázni kell; egyértelművé kell tenni különösen azt, hogy a keretmegállapodást nem alkalmazhatják olyan ajánlatkérő szervek, amelyeket maga a keretmegállapodás nem nevez meg. Ennek érdekében tehát az adott keretmegállapodásban kezdettől fogva részes félként jelen lévő ajánlatkérő szerveket egyértelműen azonosítani kell, akár nevük megemlítésével, akár egyéb módon – például az ajánlatkérő szervek valamely egyértelműen körülhatárolt földrajzi területen belül működő konkrét kategóriájára való hivatkozással –, hogy ezáltal az érintett ajánlatkérő szervek egyszerűen és egyértelműen azonosíthatóak legyenek. Hasonlóképpen nem engedhető meg, hogy új gazdasági szereplők csatlakozzanak egy keretmegállapodáshoz annak megkötését követően. […]

(61) […]

Az ajánlatkérő szervek számára további rugalmasságot kell biztosítani az olyan esetekben, amikor több gazdasági szereplővel kötött és minden feltételt tartalmazó keretmegállapodások alapján végeznek beszerzést.

[…] A keretmegállapodásokat nem szabad szabálytalanul vagy a versenyt akadályozó, korlátozó vagy torzító módon alkalmazni. Ez az irányelv nem kötelezi az ajánlatkérő szerveket arra, hogy a valamely keretmegállapodás hatálya alá tartozó építési beruházásokat, árukat vagy szolgáltatásokat az adott keretmegállapodás révén szerezzék be.

(62) Tisztázni kell továbbá, hogy bár a keretmegállapodáson alapuló szerződéseket magának a keretmegállapodásnak a lejárta előtt kell odaítélni, az adott keretmegállapodáson alapuló egyes szerződések időtartamának nem kell egybeesnie a keretmegállapodás időtartamával; előbbiek szükség szerint lehetnek rövidebb vagy hosszabb időtartamúak is. […]

Egyértelműen rendelkezni kell továbbá arról, hogy adódhatnak olyan kivételes esetek, amikor lehetővé kell tenni, hogy a keretmegállapodás időtartama négy évnél hosszabb legyen. Ilyen, – különösen a keretmegállapodás tárgyán alapuló – megfelelő indokolással alátámasztandó esetek adódhatnak például akkor, ha a gazdasági szereplőknek olyan berendezéssel kell rendelkezniük, amelynek amortizációs ideje négy évnél hosszabb, és amelynek a keretmegállapodás teljes időtartama alatt rendelkezésre kell állnia.”

4 Ezen irányelvnek „A közbeszerzések becsült értékének kiszámítására szolgáló módszerek” címet viselő 5. cikke az (5) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A keretmegállapodások és dinamikus beszerzési rendszerek tekintetében a figyelembe veendő érték a keretmegállapodás vagy a dinamikus beszerzési rendszer teljes időtartamára előirányzott valamennyi szerződés legmagasabb becsült, hozzáadottérték-adó [héa] nélküli értéke.”

5 Az említett irányelv 18. cikke, amely meghatározza „[a] közbeszerzés alapelvei[t]”, az (1) bekezdésének első albekezdésében előírja:

„Az ajánlatkérő szervek a gazdasági szereplőket egyenlő és megkülönböztetésmentes [helyesen: hátrányos megkülönböztetés nélküli] bánásmódban részesítik, továbbá átlátható és arányos módon járnak el.”

6 A 2014/24 irányelv „Keretmegállapodások” címet viselő 33. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Az ajánlatkérő szervek keretmegállapodásokat köthetnek, amennyiben alkalmazzák az ezen irányelvben előírt eljárásokat.

A keretmegállapodás egy vagy több ajánlatkérő szerv és egy vagy több gazdasági szereplő között létrejött megállapodást jelent, amelynek célja az egy adott időszakban odaítélendő szerződésekre irányadó feltételek megállapítása, különösen az árra és – szükség szerint – az előirányzott mennyiségre vonatkozóan.

A keretmegállapodás tartama nem haladhatja meg a négy évet, kivéve a kellően – különösen a keretmegállapodás tárgyával – indokolt kivételes eseteket.

(2) A keretmegállapodáson alapuló szerződéseket az e bekezdésben, valamint a (3) és a (4) bekezdésben megállapított eljárásoknak megfelelően kell odaítélni.

[…]

A keretmegállapodáson alapuló szerződések semmi esetre sem nem vezethetnek a keretmegállapodásban megállapított feltételek lényeges módosításához, különösen a (3) bekezdésben említett esetben.

(3) Amennyiben a keretmegállapodás megkötésére egyetlen gazdasági szereplővel kerül sor, a megállapodáson alapuló szerződéseket a keretmegállapodásban megállapított feltételek keretein belül kell odaítélni.

[…]”

7 Ezen irányelvnek „A szerződésről szóló hirdetmények” címet viselő 49. cikke értelmében:

„A 26. cikk [(5)] bekezdése második albekezdésének és a 32. cikk sérelme nélkül minden eljárás esetében hirdetményt kell az eljárást megindító felhívásként alkalmazni. Az eljárást megindító hirdetménynek az V. melléklet C. részében meghatározott információkat kell tartalmaznia, és azt az 51. cikknek megfelelően kell közzétenni.”

8 Az említett irányelvnek „A közbeszerzési dokumentumok elektronikus elérhetősége” címet viselő 53. cikke az (1) bekezdésének első albekezdésében előírja:

„Az ajánlatkérő szervnek a tájékoztató vagy hirdetmény 51. cikk szerinti közzétételének vagy a szándék megerősítésére vonatkozó felhívás elküldésének időpontjától elektronikus úton ingyenes, korlátlan és teljes körű közvetlen hozzáférést kell kínálnia a közbeszerzési dokumentumokhoz. A tájékoztató vagy hirdetmény, illetve a szándék megerősítésére vonatkozó felhívás szövegében meg kell jelölni azt az internetcímet, amelyen a közbeszerzési dokumentumok elérhetők.”

9 A 2014/24 irányelvnek „A szerződések módosítása azok időtartama alatt” címet viselő 72. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A szerződések vagy keretmegállapodások ezen irányelvvel összhangban új közbeszerzési eljárás nélkül módosíthatók az alábbiak közül bármely esetben:

[…]

e) amennyiben a módosítások – értéküktől függetlenül – nem lényegesek a (4) bekezdés értelmében.

Azon ajánlatkérő hatóságok, amelyek az e cikk b) és c) pontjában említett esetekben módosítottak egy szerződést, kötelesek erről értesítést közzétenni az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*. Ezen értesítésnek tartalmaznia kell az V. melléklet G. részében foglalt információkat, és azt az 51. cikkel összhangban kell közzétenni.

[…]

(4) Egy szerződés vagy keretmegállapodás módosítása annak időtartama alatt akkor tekintendő lényegesnek az (1) bekezdés e) pontjának értelmében, ha a szerződés vagy keretmegállapodás jellege érdemben megváltozik az eredetileg megkötött szerződéshez vagy keretmegállapodáshoz képest. Az (1) és a (2) bekezdés sérelme nélkül, a módosítás minden esetben lényegesnek tekintendő akkor, ha az alábbi feltételek közül valamelyik vagy több teljesül:

a) a módosítás olyan feltételeket vezet be, amelyek alapján – ha azok az eredeti közbeszerzési eljárás részét képezték volna –, lehetőség lett volna az eredetileg kiválasztott részvételre jelentkezőktől eltérő jelentkezők részvételének az engedélyezésére, az eredetileg elfogadott ajánlattól eltérő ajánlat elfogadására, vagy amelyek további résztvevőket ösztönöztek volna a közbeszerzési eljárásban való részvételre;

b) a módosítás a szerződő fél javára megváltoztatja a szerződés vagy keretmegállapodás gazdasági egyensúlyát, olyan módon, amelyről az eredeti szerződés vagy keretmegállapodás nem rendelkezett;

c) a módosítás jelentősen kibővíti a szerződés vagy keretmegállapodás hatályát;

d) amennyiben új szerződő fél lép annak a félnek a helyébe, akinek az ajánlatkérő szerv eredetileg odaítélte a szerződést az (1) bekezdés d) pontjában szereplő esetektől eltérő esetekben.

(5) Ezen irányelv értelmében új közbeszerzési eljárásra van szükség a közbeszerzési szerződés vagy keretmegállapodás rendelkezéseinek – a szerződés vagy keretmegállapodás időtartama alatt történő – az (1) és (2) bekezdésben foglaltaktól eltérő módosításai esetében.”

10 Ezen irányelv 91. cikke előírja:

„A[z építési beruházásra, az árubeszerzésre és a szolgáltatásnyújtásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 31-i] 2004/18/EK [európai parlamenti és tanácsi] irányelv [(HL 2004 L 134., 114. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 132. o.)] 2016. április 18-tól hatályát veszti.

A hatályon kívül helyezett irányelvre való hivatkozásokat az erre az irányelvre való hivatkozásnak kell tekinteni, és a XV. mellékletben található megfelelési táblázattal összhangban kell értelmezni.”

11 Az említett irányelv V. melléklete meghatározza „[a] hirdetményben feltüntetendő információk[at]”. E melléklet B. része rögzíti [a]z előzetes tájékoztatóban feltüntetendő információk[at] (a 48. cikkben említettek szerint)”. Ezen B. rész II. címe felsorolja a „[f]eltüntetendő további információk[at] abban az esetben, ha a hirdetmény eljárást megindító felhívás közlésére szolgál (48. cikk (2) bekezdés)”.

12 Ezen információk között szerepel az e II. cím 7. pontjában említett információ, amelynek szövege a következő:

„Amennyiben már ismert, a szerződés(ek) becsült teljes nagyságrendje; amennyiben a szerződést részekre bontják, ezt az információt minden rész tekintetében meg kell adni.”

13 Az említett V. melléklet C. része felsorolja „[a] hirdetményekben feltüntetendő információk[at] (a 49. cikkben említettek szerint)”:

„[…]

2. Az az e-mail- vagy internetcím, amelyen a közbeszerzési dokumentáció korlátlanul és teljeskörűen, közvetlenül és díjmentesen hozzáférhető lesz.

[…]

[…]

5. A CPV-kódok; amennyiben a szerződés részekből áll, ezt az információt mindegyik rész esetében meg kell adni.

[…]

7. A beszerzés leírása: az építési beruházás jellege és terjedelme, az árubeszerzés jellege és mennyisége, illetve értéke, a szolgáltatás jellege és terjedelme. Amennyiben a szerződés részekből áll, ezt az információt mindegyik rész esetében meg kell adni. Adott esetben az opciók leírása.

8. A szerződés(ek) becsült teljes nagyságrendje; amennyiben a szerződést részekre bontják, ezt az információt minden rész tekintetében meg kell adni

[…]

10. Az áruk szállításának, illetve az építési beruházás vagy a szolgáltatások teljesítésének időkerete, valamint amennyire lehetséges, a szerződés időtartama.
    a) Keretmegállapodás esetében a keretmegállapodás tervezett időtartama, megindokolva – adott esetben – a négy évet meghaladó időtartamot; amennyire lehetséges, az odaítélendő szerződések értékének vagy nagyságrendjének és gyakoriságának, valamint a lehetséges részt vevő gazdasági szereplők számának, illetve adott esetben javasolt maximális számának a feltüntetése.

    […]

[…]”

Az (EU) 2015/1986 végrehajtási rendelet

14 A közbeszerzési hirdetmények közzétételére használandó hirdetményminták létrehozásáról és a 842/2011/EK végrehajtási rendelet hatályon kívül helyezéséről szóló, 2015. november 11-i (EU) 2015/1986 bizottsági végrehajtási rendelet (HL 2015. L 296., 1. o.; helyesbítés: HL 2017. L 172., 36. o.) a II. mellékletében olyan formanyomtatványt tartalmaz, amely meghatározza azokat a különböző rovatokat, amelyeket az ajánlatkérő szervek vagy ajánlatkérők esettől függően kitölthetnek, illetve kötelesek kitölteni.

15 E nyomtatványnak a beszerzés „Tárgy[a]” címet viselő II. szakasza különbséget tesz a „beszerzés mennyisége” és annak „meghatározás[a]” között.

16 A beszerzés mennyiségére vonatkozó rovatok között szerepel a „Becsült teljes érték vagy nagyságrend” címet viselő II.1.5) rovat. E rovat a nyomtatvány 2. lábjegyzetére utal, amelyben kizárólag az „adott esetben” határozószó szerepel. Az említett rovatban az ajánlatkérő szervnek vagy az ajánlatkérőnek fel kell tüntetnie a beszerzés héa nélküli értékét és az azzal összefüggésben alkalmazott pénznemet, azzal a pontosítással, hogy „keretmegállapodás vagy dinamikus beszerzési rendszer esetében a szerződéseknek a keretmegállapodás vagy dinamikus beszerzési rendszer teljes időtartamára vonatkozó becsült összérték[éről] vagy volumen[éről van szó]”.

17 A beszerzés meghatározására vonatkozó rovatok között szerepel a II.2.1) rovat, amely a beszerzés „[e]lnevezés[ének]” megjelölésére szolgál. E rovat tartalmaz egy „Rész száma” elnevezésű alrovatot, amelyhez szintén kapcsolódik az „adott esetben” szövegű 2. sz. lábjegyzetre történő hivatkozás.

18 A „becsült érték vagy nagyságrend” címet viselő II.2.6) rovatban előírásra kerül, hogy az ajánlatkérő szervnek vagy az ajánlatkérőnek fel kell tüntetnie a beszerzés héa nélküli értékét és az azzal összefüggésben alkalmazott pénznemet, pontosítva, hogy „keretmegállapodás vagy dinamikus beszerzési rendszer esetében [e tétel teljes időtartamára vonatkozó becsült legmagasabb összértékről van szó]”.

A 89/665/EGK irányelv

19 Az alapügy tényállására a 2014/23 irányelvvel módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelvet (HL 1989. L 395., 33. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 1. kötet, 246. o.; a továbbiakban: 89/665 irányelv) kell alkalmazni, mivel ez utóbbi irányelv átültetésének határideje 2016. április 18-án lejárt.

20 A 89/665 irányelv eredeti változatát korábban a 2007. december 11-i 2007/66/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2007. L 335., 31. o.) módosította. A 2007/66 irányelv (13), (14) és (17) preambulumbekezdése a következőket mondja ki:

„(13) A szerződések jogellenes, közvetlen odaítélésének – amit a Bíróság a közbeszerzésre vonatkozó közösségi jognak az ajánlatkérő általi legsúlyosabb megsértésének minősített – visszaszorítása érdekében hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókról kell rendelkezni. A jogellenesen, közvetlen módon odaítélt szerződést ezért elviekben [helyesen: főszabály szerint] érvénytelennek kell tekinteni. Az érvénytelenség nem automatikus, hanem azt egy független jogorvoslati szervnek kell megállapítania, illetve ilyen szerv döntése következményének kell lennie.

(14) Az érvénytelenség a leghatékonyabb módja a verseny helyreállításának és új üzleti lehetőségek kialakításának azon gazdasági szereplők számára, akiket jogellenesen megfosztottak versenyzési lehetőségüktől. Ezen irányelv értelmében közvetlen odaítélésnek minősül minden olyan szerződés odaítélése, amellyel kapcsolatban az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* előzetesen nem tettek közzé a 2004/18/EK irányelv szerinti hirdetményt. Ez megegyezik a [vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai ágazatban működő ajánlatkérők beszerzési eljárásainak összehangolásáról szóló, 2004. március 3-i] 2004/17/EK [európai parlamenti és a tanácsi] irányelv [(HL L 134., 2004.4.30., 1. o.; magyar nyelvű különkiadás 6. fejezet, 7. kötet, 19. o.)] szerinti hirdetmény közzététele nélküli eljárással.

[…]

(17) A jogorvoslati eljárás igénybevételét legalább azon személyek számára lehetővé kell tenni, akiknek érdekében áll vagy állt egy adott szerződés elnyerése, és akiknek az állítólagos jogsértés érdeksérelmet okozott vagy okozhat.”

21 A 89/665 irányelvnek „A jogorvoslati eljárások alkalmazási köre és rendelkezésre állása” címet viselő 1. cikke az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv a [2014/24] irányelvben említett szerződésekre alkalmazandó, az említett irányelv 7., 8., 9., 10., 11., 12., 15., 16., 17. és 37. cikkével összhangban kizárt szerződések kivételével.

[…]

Ezen irányelv értelmében szerződéseknek minősülnek a közbeszerzési szerződések, a keretmegállapodások, az építési koncessziók, a szolgáltatási koncessziók és a dinamikus beszerzési rendszerek.

A tagállamok megtesznek minden szükséges intézkedést annak biztosítására, hogy a [2014/24] irányelv vagy a [2014/23] irányelv hatálya alá tartozó szerződések tekintetében az ajánlatkérő szerv által hozott döntésekkel szemben az ezen irányelv 2–2f. cikkében meghatározott feltételeknek megfelelően hatékonyan és különösen a lehető leggyorsabban jogorvoslat legyen igénybe vehető azon az alapon, hogy ezek a döntések megsértették a közbeszerzésre vonatkozó [uniós] jogot vagy az e jogot átültető nemzeti jogszabályokat."

22 A 89/665 irányelvnek az „Érvénytelenség" címet viselő 2d. cikke az (1) bekezdésében előírja:

„A tagállamok biztosítják, hogy az alábbi esetekben az ajánlatkérőtől független jogorvoslati szerv a szerződést érvénytelennek nyilvánítja, vagy annak döntése következményeként a szerződés érvénytelenné válik a következő esetek egyikének fennállása esetén:

a) amennyiben az ajánlatkérő szerv az eljárást megindító hirdetmény előzetes, az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzététele nélkül ítélt oda szerződést úgy, hogy a 2014/24/EU irányelv vagy a 2014/23/EU irányelv alapján ez nem volt megengedhető;

[…]"

A 92/13 irányelv

23 A 92/13 irányelvnek „A jogorvoslati eljárások alkalmazási köre és rendelkezésre állása" címet viselő 1. cikke az (1) bekezdésének első és második albekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„Ez az irányelv [a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatási ágazatban működő ajánlatkérők beszerzéseiről és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről (helyesen: a vízügyi, energiaipari, közlekedési és postai szolgáltatások területén a közbeszerzési eljárások összehangolásáról és a 2004/17/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről) szóló, 2014. február 26-i] 2014/25/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvben [(HL 2014. L 94., 243. o.; helyesbítés: HL 2014. L 327., 9. o.)] említett szerződésekre alkalmazandó, az említett irányelv 18–24. cikkével, 27–30. cikkével, 34. vagy 55. cikkével összhangban kizárt szerződések kivételével.

Az ezen irányelv hatálya alá tartozó szerződések magukban foglalják az árubeszerzésre, építési beruházásra és szolgáltatásnyújtásra irányuló szerződéseket, keretmegállapodásokat és dinamikus beszerzési rendszereket."

24 A 92/13 rendelet 2d. cikke (1) bekezdése a) pontjának szövege azonos a 89/665 irányelv 2d. cikke (1) bekezdése a) pontjának szövegével.

A dán jog

A közbeszerzésekről szóló törvény

25 A 2014/24 irányelvet a dán jogba átültető 2015. december 15-i Udbudsloven, lov nr. 1564 (a közbeszerzésekről szóló 1564. sz. törvény; a továbbiakban: közbeszerzésekről szóló törvény) tartalmazza az „Általános rendelkezések" címet viselő I. címet, amely e törvény 1–38. cikkét foglalja magában.

26 Az említett törvény „Általános elvek” címet viselő 2. §-a az (1) bekezdésében a következőképpen rendelkezik:

„A II–IV. címben említett közbeszerzési szerződések tekintetében az ajánlatkérő szervnek az egyenlő bánásmód, az átláthatóság és az arányosság elvével összhangban kell eljárnia.”

27 Ugyanezen törvény 24. §-a többek között a következő fogalommeghatározásokat tartalmazza:

„[…]

24) »közbeszerzési szerződés«: egy vagy több gazdasági szereplő és egy vagy több ajánlatkérő szerv által, írásban megkötött visszterhes szerződés, amelynek tárgya építési beruházás kivitelezése, áru szállítása vagy szolgáltatás nyújtása;

[…]

30) »keretmegállapodás«: egy vagy több ajánlatkérő szerv és egy vagy több gazdasági szereplő között létrejött megállapodás, amelynek célja a meghatározott időszakban odaítélt szerződésekre irányadó feltételek megállapítása, különösen az árra és az előirányzott mennyiségre vonatkozóan.”

28 A közbeszerzésekről szóló törvény II. címe, amely „[a]z értékhatár feletti közbeszerzési szerződések[re]” vonatkozik, a 39–185. §-ból áll.

29 Ezen törvény 56. §-a előírja:

„A nyílt eljárásokban bármely érdekelt gazdasági szereplő ajánlatot tehet a hirdetmény alapján. A hirdetmény a [2014/24] irányelv V. mellékletének C. részében meghatározott információkat tartalmazza. Az ajánlatkérő szerv a jelen törvény 128. §-ának (3) bekezdésében szereplő formanyomtatványt használja.”

30 Az említett törvény 128. §-a értelmében:

„(1) Az ajánlatkérő szerv az eljárást megindító felhívásként minden eljárás esetében – az előzetes hirdetmény közzététele nélküli tárgyalásos eljárás kivételével – hirdetményt alkalmaz […]

(2) Az eljárást megindító hirdetmény a [2014/24] irányelv V. mellékletének C. részében meghatározott információkat tartalmazza […]

(3) A hirdetményt az Európai Bizottság által kiállított formanyomtatványok mintájára kell elkészíteni, elektronikus úton kell eljuttatni az Európai Unió Kiadóhivatala részére, és azt a [2014/24] irányelv VIII. mellékletével összhangban kell közzétenni […]

[…]”

A közbeszerzési jogorvoslati bizottságról szóló törvény

31 A 92/13 irányelvet átültető, 2016. június 2-i Lov om Klagenævnet for Udbud, lovbekendtgørelse nr. 593 (a közbeszerzési jogorvoslati bizottságról szóló törvény, 593. sz. egységes szerkezetbe foglalásról szóló rendelet; a továbbiakban: a közbeszerzési jogorvoslati bizottságról szóló törvény) a 17. §-a (1) bekezdésének 1. pontjában a következőképpen rendelkezik:

„A közbeszerzésekről szóló törvény vagy a [2014/25] irányelv II. vagy III. címének hatálya alá tartozó szerződést érvénytelennek kell nyilvánítani, ha:

1) az ajánlatkérő szerv valamely szerződést a közbeszerzésekről szóló törvény vagy az uniós közbeszerzési szabályok megsértésével a közbeszerzési eljárást megindító hirdetménynek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való előzetes közzététele nélkül kötött meg, figyelemmel ugyanakkor a 4. § rendelkezéseire,

[…]”

Az alapeljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

32 A régiók egy 2019. április 30-én közzétett hirdetmény útján a 2014/24 irányelv értelmében vett nyílt közbeszerzési eljárást indítottak az észak-jütlandi régió és egyetlen gazdasági szereplő között, az otthon ápolt betegeknek és létesítményeknek szánt, mesterséges táplálást lehetővé tévő berendezések vásárlására irányuló, négyéves időszakra szóló keretmegállapodás megkötése céljából.

33 A hirdetményben rögzítésre került, hogy a dél-dániai régió csak „opcionálisan” vesz részt, és hogy a részvételre jelentkezők kötelesek „a közbeszerzés valamennyi fejezetére vonatkozóan” ajánlatot tenni.

34 Másfelől e hirdetmény nem tartalmazott információkat sem a közbeszerzés becsült értékével, az észak-jütlandi régió keretmegállapodással, illetve a dél-dániai régió opcionális részvételével összefüggésben, sem pedig a keretmegállapodások legmagasabb értéke, illetve azon termékek becsült vagy legnagyobb mennyisége kapcsán, amelyek megvásárlását a keretmegállapodások előírták.

35 Amint ugyanis az említett hirdetmény 3. mellékletéből kitűnik, „a megjelölt becslések és a várható fogyasztási mennyiségek pusztán az ajánlatkérő szerveknek az ajánlati felhívás tárgyát képező megállapodás hatálya alá tartozó szolgáltatások igénybevételével, illetve a megállapodás hatálya alatt beszerzendő áru fogyasztásával kapcsolatos várakozását tükrözi. Az ajánlatkérő szervek tehát nem vállalnak kötelezettséget arra, hogy a keretmegállapodás alapján meghatározott mennyiségben szolgáltatásokat vesznek igénybe, vagy hogy meghatározott mennyiségben árut szereznek be. Másképpen megfogalmazva, a tényleges fogyasztás meghaladhatja a becslést vagy attól el is maradhat”. A keretmegállapodás továbbá nem tekinthető kizárólagosnak, ily módon az ajánlatkérő szervek a közbeszerzésre vonatkozó szabályok tiszteletben tartása mellett más beszállítóktól is szerezhetnek be hasonló árut.

36 2019. augusztus 9-i határozatukban a régiók úgy ítélték meg, hogy a Nutricia ajánlata tekinthető a legelőnyösebbnek, és e társaság javára ítélték oda a szerződést. 2019. augusztus 19-én a Simonsen & Weel keresetet nyújtott be a Klagenævnet for Udbudhoz (közbeszerzési jogorvoslati bizottság, Dánia) e határozat megsemmisítése iránt.

37 Mivel e bíróság nem biztosított felfüggesztő hatályt e keresetnek, az észak-jütlandi régió keretmegállapodást kötött a nyertes ajánlattevővel. A dél-dániai régió a maga részéről nem élt a rendelkezésére álló opcióval.

38 Keresetének alátámasztására a Simonsen & Weel először is arra hivatkozik, hogy a régiók azáltal, hogy a hirdetményben nem tüntették fel az ajánlati felhívás tárgyát képező keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét vagy becsült értékét, megsértették többek között a 2014/24 irányelv 49. cikkét, az egyenlő bánásmód és az átláthatóság ezen irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt elvét, valamint az említett irányelv V. melléklete C. részének 7. pontját.

39 Másodszor a régiók kötelesek megjelölni a keretmegállapodás végrehajtása során beszerezhető termékek legnagyobb mennyiségét vagy legmagasabb értékét, ennek hiányában a régiók e keretmegállapodást annak teljes időtartama alatt mesterségesen szétoszthatnák, ami ellentétes a 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítéletből (C-216/17, EU:C:2018:1034) következő ítélkezési gyakorlattal.

40 A becsült mennyiség vagy becsült érték feltüntetésének elmaradásával kapcsolatban a régiók többek között azt kifogásolják, hogy a keretszerződések tekintetében nem érvényesül az a kötelezettség, hogy a hirdetményben valamely meghatározott mennyiséget vagy értéket kell megjelölni. Magából a 2014/24 irányelv 33. cikke (1) bekezdésének szövegéből kitűnik, hogy az előirányzott becsült mennyiségek „adott esetben” feltüntethetők, ami tehát azt jelenti, hogy annak megjelölése az ajánlatkérő szerv számára fakultatív marad.

41 A keretmegállapodás végrehajtása során beszerezhető termékek legnagyobb mennyisége vagy ezen termékek legmagasabb értéke feltüntetésének elmaradásával kapcsolatban a régiók arra hivatkoznak, hogy hogy a 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítéletben (C-216/17, EU:C:2018:1034) alkalmazott megoldás azon helyzetekre korlátozódik, amelyekben az ajánlatkérő szerv olyan más ajánlatkérő szervek nevében jár el, amelyek közvetlenül nem felei a keretmegállapodásnak, ami a jelen ügyben nem állt fenn. Ezenkívül ebből az ítéletből az következik, hogy az átláthatóság és az egyenlő bánásmód elvét tiszteletben tartották, mivel a szolgáltatások összmennyisége magában a keretmegállapodásban vagy más közbeszerzési dokumentumban feltüntetésre került.

42 Ezen túlmenően a keretmegállapodásra irányuló ajánlati felhívás esetében – amint az a 2014/24 irányelv (59)–(62) preambulumbekezdéséből is következik – döntő jelentőséggel bír annak megállapítása, hogy e felhívás közzététele más ajánlatkérő szervek érdekében is történik-e. A legnagyobb mennyiség vagy legmagasabb érték megjelölésének a 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítélet (C-216/17, EU:C:2018:1034) 61. pontjában szereplő követelménye nem terjeszthető ki az ezen ügyben szóban forgóval össze nem hasonlítható esetekre. Márpedig a jelen ügyben a régiók azt állítják, hogy nem kizárólagos és nem kölcsönösen kötelező keretmegállapodás megkötésére vonatkozó ajánlati felhívást tettek közzé, és az ajánlati felhívás időpontjában nem ismerték a beszerzési igény pontos nagyságát vagy az „egyedi szerződésekre” vonatkozó árszintet. Következésképpen a régiók nem tudták megbízhatóan megbecsülni a keretmegállapodás értékét.

43 Következésképpen a Klagenævnet for Udbud (közbeszerzési jogorvoslati bizottság) arra keresi a választ, hogy lehetőség van-e arra, hogy a 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítéletben (C-216/17, EU:C:2018:1034) alkalmazott megoldást analógia útján az alapügyre alkalmazzák, figyelemmel az ezen ítélet alapjául szolgáló ügy sajátos körülményeire, valamint arra, hogy a 2014/24 irányelv a keretmegállapodást illetően kétségtelenül csekély módosításokat tartalmaz a 2004/18 irányelvnek az említett ügyre alkalmazandó szövegéhez képest. Kétségei többek között azzal kapcsolatosak, hogy a keretmegállapodás alapján beszerezhető termékek legnagyobb mennyiségét és legmagasabb értékét is felső korláttal kell-e meghatározni, és hogy az ilyen korlátot adott esetben „a kezdetektől", nevezetesen a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben – amely esetben az tehát a becsült értékkel egyezik meg – és/vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban meg kell-e határozni, vagy elegendő-e, hogy a felső határ első alkalommal magában a keretmegállapodásban, vagyis a közbeszerzési eljárás végén kerül meghatározásra. Végül abban az esetben, ha az ajánlatkérő e felső határt nem jelölte meg megfelelően, a kérdést előterjesztő bíróság arra keresi a választ, hogy a 92/13 irányelv 2d. cikke alapján az ennek alapján megkötött keretmegállapodást egy tekintet alá kell-e venni azon helyzettel, amelyben egyáltalán nem tettek közzé közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt, és azt ennélfogva érvénytelennek kell tekinteni.

44 E körülmények között határozott úgy a Klagenævnet for Udbud (közbeszerzési jogorvoslati bizottság), hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:

„1) a) A 2014/24 irányelv V. melléklete C. részének 7. pontjával és V. melléklete C. része 10. pontjának a) alpontjával összefüggésben úgy kell-e értelmezni az egyenlő bánásmód és az átláthatóság [2014/24] irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében és ezen irányelv 49. cikkében rögzített elvét, hogy a jelen ügyhöz hasonló ügyben a közbeszerzési eljárást megindító hirdetménynek tájékoztatást kell tartalmaznia az ajánlati felhívás tárgyát képező keretmegállapodás alapján teljesítendő árubeszerzés becsült mennyiségére és/vagy becsült értékére vonatkozóan?

b) Amennyiben erre a kérdésre igenlő választ kell adni, a Bíróság álláspontja szerint úgy kell-e értelmezni a fenti rendelkezéseket, hogy a keretmegállapodást illetően a tájékoztatást, először is, teljeskörűen és/vagy, másodszor, azon eredeti ajánlatkérő szerv (a jelen ügyben az észak-jütlandi régió) vonatkozásában kell megadni, amely úgy nyilatkozott, hogy az ajánlati felhívás alapján megállapodást kíván kötni és/vagy, harmadszor, azon eredeti ajánlatkérő szerv (a jelen ügyben a dél-dániai régió) vonatkozásában kell megadni, amely pusztán úgy nyilatkozott, hogy opcionálisan vesz részt a keretmegállapodásban?

„2) a) A 2014/24 irányelv V. melléklete C. részének 7. pontjával és V. melléklete C. része 10. pontjának a) alpontjával összefüggésben úgy kell-e értelmezni az egyenlő bánásmód és az átláthatóság [2014/24] irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében, valamint ugyanezen irányelv 33. és 49. cikkében rögzített elvét, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban rögzíteni kell az ajánlati felhívás tárgyát képező keretmegállapodás alapján teljesítendő árubeszerzésnek azt a legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét, amelynek elérése esetén hatályát veszti a szóban forgó keretmegállapodás?

b) Amennyiben erre a kérdésre igenlő választ kell adni, a Bíróság álláspontja szerint úgy kell-e értelmezni a fenti rendelkezéseket, hogy a keretmegállapodást illetően a fenti felső határt, először is, teljeskörűen és/vagy, másodszor, azon eredeti ajánlatkérő szerv (a jelen ügyben az észak-jütlandi régió) vonatkozásában kell megjelölni, amely úgy nyilatkozott, hogy az

ajánlati felhívás alapján megállapodást kíván kötni és/vagy, harmadszor, azon eredeti ajánlatkérő szerv (a jelen ügyben a dél-dániai régió) vonatkozásában kell megadni, amely pusztán úgy nyilatkozott, hogy opcionálisan vesz részt a keretmegállapodásban?

3) Amennyiben a Bíróság az első kérdésre és/vagy a második kérdésre igenlő választ ad, és amennyiben szükség van a harmadik kérdés megválaszolására, a 2014/24 irányelv 33. és 49. cikkével, valamint ezen irányelv V. melléklete C. részének 7. pontjával és V. melléklete C. része 10. pontjának a) alpontjával összefüggésben úgy kell-e értelmezni a [92/13 irányelv] [2014/24] irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy az a feltétel, hogy »a közszolgáltató ajánlatkérő a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény előzetes, az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzététele nélkül ítélt oda szerződést«, a jelen ügyhöz hasonló olyan ügyre is vonatkozik, amelyben az ajánlatkérő szerv az előirányzott keretmegállapodásra vonatkozóan a Hivatalos Lapban előzetesen közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt tett közzé, azonban
   a) a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény nem felel meg az ajánlati felhívás tárgyát képező keretmegállapodás alapján teljesítendő árubeszerzés becsült mennyiségének és/vagy becsült értékének megjelölésére vonatkozó követelménynek, mivel annak becslését az ajánlattételhez szükséges dokumentáció tartalmazza, és
   b) az ajánlatkérő szerv megsértette az ajánlati felhívás tárgyát képező keretmegállapodás alapján teljesítendő árubeszerzés legnagyobb mennyiségének és/vagy legmagasabb értékének a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban történő meghatározására vonatkozó követelményt?”

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdés a) pontjáról és a második kérdés a) pontjáról

45 Első kérdésének a) pontjával és második kérdésének a) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24 irányelv 49. cikkét és V. melléklete C. részének 7. és 8. pontját, valamint 10. pontjának a) alpontját – összefüggésben értelmezve ezen irányelv 33. cikkével, továbbá az egyenlő bánásmód és az átláthatóság említett irányelv 18. cikke (1) bekezdésében foglalt elvével – úgy kell-e értelmezni, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben rögzíteni kell a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét, valamint a legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét, és e határ elérésekor az említett megállapodás minden joghatását elveszti.

46 Emlékeztetni kell arra, hogy a 2014/24 irányelv 33. cikke (1) bekezdésének második albekezdése értelmében a keretmegállapodás egy vagy több ajánlatkérő szerv és egy vagy több gazdasági szereplő között létrejött megállapodást jelent, amelynek célja a valamely adott időszakban odaítélendő szerződésekre irányadó feltételek megállapítása, különösen az árra és – szükség szerint – az előirányzott mennyiségre vonatkozóan. E bekezdés első albekezdése előírja, hogy az ajánlatkérő szervek keretmegállapodásokat köthetnek, amennyiben alkalmazzák az ezen irányelvben előírt eljárásokat.

47 A 2014/24 irányelv 49. cikke előírja, hogy az ezen irányelv 26. cikke (5) bekezdése második albekezdésének és a 32. cikkének sérelme nélkül minden eljárás esetében hirdetményt kell az eljárást megindító felhívásként alkalmazni. A hirdetménynek az említett irányelv V. mellékletének C. részében meghatározott információkat kell tartalmaznia, és azt az ugyanezen irányelv 51. cikknek megfelelően kell közzétenni.

48 Következésképpen a 2014/24 irányelv 49. cikkét és ebből következően annak V. melléklete C. részét alkalmazni kell a keretmegállapodásokra.

49 E tekintetben a 2014/24 irányelv egyes rendelkezései önmagukban véve arra engednek következtetni, hogy az ajánlatkérő szerv mérlegelési mozgástérrel rendelkezik a tekintetben, hogy célszerű-e feltüntetni a hirdetményben a keretmegállapodás értelmében leszállítandó termékek legmagasabb értékét.

50 A 2014/24 irányelv V. melléklete C. részének 8. pontja előírja, hogy a hirdetményben szerepeltetendő információk között az ajánlatkérő szervnek fel kell tüntetnie a szerződés(ek) becsült teljes nagyságrendjét, és amennyiben a szerződést részekre bontják, ezt az információt minden rész tekintetében meg kell adnia. A pusztán „nagyságrendre”, nem pedig valamely pontosan meghatározott értékre történő hivatkozás arra utal, hogy az ajánlatkérő szerv részéről megkövetelt értékelés lehet hozzávetőleges.

51 Ezen C. résznek az áruk szállítása, illetve az építési beruházások vagy a szolgáltatások teljesítése időkeretére, valamint amennyire lehetséges, a szerződés időtartamára vonatkozó 10. pontja a kifejezetten a keretszerződésekről szóló a) alpontjában úgy rendelkezik, hogy az ajánlatkérő szerv, amennyire lehetséges, köteles feltüntetni az odaítélendő szerződések értékét vagy nagyságrendjét és gyakoriságát. Ebből az következik, hogy e rendelkezésnek megfelelően az ajánlatkérő szervnek nem minden körülmények között kell feltüntetnie az odaítélendő szerződések értékét vagy nagyságrendjét és gyakoriságát.

52 A 2014/24 irányelv 33. cikke (1) bekezdésének második albekezdése hasonlóképpen úgy rendelkezik, hogy a keretmegállapodás célja „szükség szerint” az előirányzott mennyiségek megállapítása. A „szükség szerint” határozószóra való hivatkozással e rendelkezés kifejezetten a leszállítandó termékek mennyiségét illetően pontosítja, hogy azokat, amennyire lehetséges, keretmegállapodásban kell rögzíteni. A 2015/1986 végrehajtási rendelet II. mellékletében szereplő formanyomtatványból az is kitűnik, hogy az ajánlatkérő szerv nem köteles kitölteni a „Becsült teljes érték vagy nagyságrend” címet viselő II.1.5) rovatot, mivel ezen érték meghatározására „adott esetben” kerülhet sor, amint az az e rovatban az ezen formanyomtatvány 2. lábjegyzetére történő hivatkozásból következik.

53 A fentiekből az következik, hogy az említett rendelkezések szó szerinti értelmezése önmagában nem meggyőző annak meghatározásával összefüggésben, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben rögzíteni kell-e a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét, valamint legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét.

54 Ugyanakkor az egyenlő bánásmód és az átláthatóság 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében kimondott elvére, valamint ezen irányelv általános rendszerére tekintettel nem fogadható el, hogy az ajánlatkérő szerv tartózkodjon attól, hogy a hirdetményben megjelölje a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek legmagasabb értékét.

55 A 2014/24 irányelv egyéb rendelkezéseiből ugyanis az következik, hogy az ajánlatkérő szervnek meg kell határoznia az általa megkötni tervezett keretmegállapodás tartalmát.

56 Először is ezen irányelvnek a közbeszerzések becsült értéke kiszámítására szolgáló módszerekre vonatkozó 5. cikke az (5) bekezdésében előírja, hogy a keretmegállapodások esetében a figyelembe veendő érték a keretmegállapodás teljes időtartamára előirányzott valamennyi szerződés legnagyobb becsült, héa nélküli értéke.

57 Márpedig, mivel az ajánlatkérő szervnek a keretmegállapodás teljes időtartamára előirányzott valamennyi szerződés legnagyobb becsült, héa nélküli értékét kell értékelnie, ezt az értéket közölheti az ajánlattevőkkel.

58 A Bíróság egyébként többek között a 2004/18 irányelv 9. cikkének (9) bekezdésére hivatkozott, amelynek szövege megegyezik a 2014/24 irányelv 5. cikke (5) bekezdésének szövegével, annak a 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítélet (C-216/17, EU:C:2018:1034) 60. pontjában való megállapításával összefüggésben, hogy noha a keretmegállapodásban eredetileg részes ajánlatkérő szervre csak gondossági kötelem terjed ki, amikor az egyes később odaítélendő szerződések értékének és gyakoriságának meghatározásáról van szó, ezen ajánlatkérő szervnek kötelezően meg kell határoznia azon összértéket, ebből következően pedig a legnagyobb mennyiséget és/vagy a legmagasabb értéket, amelybe a későbbi szerződések illeszkedhetnek.

59 Másodszor, a 2014/24 irányelv V. melléklete C. részének 7. pontja alapján az ajánlatkérő szervnek a hirdetményben szerepeltetendő információk között részleteznie kell a beszerzést, és ennek megfelelően meg kell jelölnie azon beszerzések mennyiségét vagy értékét, amelyekre a keretmegállapodás összességében kiterjed. E kötelezettségnek ugyanis nem lehet eleget tenni úgy, hogy legalább e beszerzések legnagyobb mennyisége és/vagy legmagasabb értéke nem kerül megjelölésre.

60 Másfelől, amennyiben az ajánlatkérő szervnek ki kell töltenie a 2015/1986 végrehajtási rendelet II. mellékletében szereplő formanyomtatványt, e nyomtatványnak a becsült értékre vagy nagyságrendre vonatkozó II.2.6) rovatában fel kell tüntetnie az egyes tételek teljes időtartamára vonatkozó legmagasabb összértéket.

61 Ezen túlmenően hangsúlyozni kell, hogy amint az a 2014/24 irányelv 33. cikke (1) bekezdésének első albekezdéséből következik, az uniós jog olyan alapelveit, mint az egyenlő bánásmód és az átláthatóság elve, alkalmazni kell a keretmegállapodás megkötése során. Márpedig mind az egyenlő bánásmód és a hátrányos megkülönböztetés tilalmának elve, mind az ebből következő átláthatóság elve azzal jár, hogy a közbeszerzési eljárást megindító ajánlati felhívásban vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban a közbeszerzési eljárás minden feltételét és részletes szabályát világosan, pontosan és egyértelműen kell megfogalmazni, elsősorban annak érdekében, hogy minden észszerű mértékben tájékozott, általános gondossággal eljáró ajánlattevő megérthesse annak pontos jelentését, és azt azonos módon értelmezhesse, másodsorban pedig azért, hogy az ajánlatkérő szerv ténylegesen ellenőrizhesse, hogy az ajánlattevők ajánlatai megfelelnek-e a szóban forgó szerződésre irányadó szempontoknak (lásd ebben az értelemben: 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítélet, C-216/17, EU:C:2018:1034, 63. pont).

62 Ugyanis az átláthatóság elvére és a keretmegállapodás megkötésében érdekelt gazdasági szereplőkre vonatkozó egyenlő bánásmód elvére, amelyeket többek között a 2014/24 irányelv 18. cikke mond ki, hatással van, ha a keretmegállapodásban eredetileg is részes ajánlatkérő szerv

nem jelöli meg pontosan azon legnagyobb mennyiséget, amelyre e megállapodás vonatkozik (lásd ebben az értelemben: 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítélet, C-216/17, EU:C:2018:1034, 64. pont).

63 E tekintetben a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségének és/vagy becsült értékének, valamint legnagyobb mennyiségének és/vagy legmagasabb értékének az ajánlatkérő szerv által való megjelölése kiemelkedő jelentőséggel bír az ajánlattevő számára, mivel ez utóbbi e becslés alapján képes értékelni az e keretmegállapodásból eredő kötelezettségek teljesítésére való alkalmasságát.

64 Másfelől, ha nem tüntetik fel azon legmagasabb becsült értéket vagy legnagyobb becsült mennyiséget, amelyre az ilyen megállapodás vonatkozik, vagy ha ez az információ jogilag nem kötelező jellegű, az ajánlatkérő szerv eltérhet e legnagyobb mennyiségtől. Következésképpen a nyertes ajánlattevő szerződéses felelőssége akkor is megállapítható a keretmegállapodás végrehajtásának elmaradása miatt, ha nem tudja leszállítani az ajánlatkérő szerv által kért mennyiségeket, még akkor is, ha azok meghaladják a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben szereplő legnagyobb mennyiséget. Márpedig az ilyen helyzet ellentétes lenne az átláthatóság 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében kimondott elvével.

65 Ezenkívül az átláthatóság elvének megsértése tartósan is fennállhat, mivel – amint az ezen irányelv 33. cikke (1) bekezdésének harmadik albekezdéséből következik – a keretmegállapodás akár négy évre, sőt a kellően – különösen a keretmegállapodás tárgyával – indokolt kivételes esetekben hosszabb időre is köthető. Ezenfelül, amint azt az említett irányelv (62) preambulumbekezdése kimondja, bár a keretmegállapodáson alapuló szerződéseket még a keretmegállapodás lejárata előtt oda kell ítélni, a keretmegállapodáson alapuló egyes szerződések időtartamának azonban nem kell egybeesnie a keretmegállapodás időtartamával, hanem az néha lehet annál hosszabb vagy rövidebb is.

66 Végül a keretmegállapodással magában foglalt legmagasabb becsült érték vagy legnagyobb becsült mennyiség meghatározására vonatkozó kötelezettség kiterjesztő értelmezése egyrészt alkalmas arra, hogy megfossza hatékony érvényesülésétől a 2014/24 irányelv 33. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdésében foglalt szabályt, amely szerint a keretmegállapodáson alapuló szerződések semmi esetre sem vezethetnek a keretmegállapodásban megállapított feltételek lényeges módosításához, másrészt pedig arra, hogy a keretmegállapodást az említett irányelv (61) preambulumbekezdése szerinti szabálytalan vagy a versenyt akadályozó, korlátozó vagy torzító alkalmazás jellemezze.

67 Ebből következően annak a keretmegállapodásban eredetileg is részes ajánlatkérő szervvel szemben való megkövetelése, hogy a keretmegállapodásban jelölje meg az e megállapodásban tárgyát képező szolgáltatások legnagyobb mennyiségét vagy legmagasabb értékét, pontosítja annak a tilalmát, hogy visszaélésszerűen, vagy olyan módon alkalmazzák a keretmegállapodásokat, hogy az akadályozza, korlátozza vagy torzítsa a versenyt (lásd ebben az értelemben: 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítélet, C-216/17, EU:C:2018:1034, 69. pont).

68 A fenti megfontolásokból az következik, hogy a keretmegállapodásban eredetileg részes ajánlatkérő szerv a saját javára és más, e megállapodásban egyértelműen megjelölt, potenciális ajánlatkérők javára csak a legnagyobb mennyiség és/vagy legmagasabb érték szerinti határig

vállalhat kötelezettséget, és hogy e határ elérésekor az említett megállapodás minden joghatását elveszti (lásd analógia útján: 2018. december 19-i Autorità Garante della Concorrenza e del Mercato – Antitrust et Coopservice ítélet, C-216/17, EU:C:2018:1034, 61. pont).

69 Ugyanakkor két további pontosítást kell tenni.

70 Egyrészt a 2014/24 irányelv 33. cikke (2) bekezdésének harmadik albekezdése és 72. cikke értelmében megengedettek a keretmegállapodás olyan módosításai, amelyek nem lényegesek, figyelemmel arra, hogy az ilyen módosítás főszabály szerint konszenzusos jellegű, így a nyertes ajánlattevő hozzájárulása szükséges.

71 Másrészt a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek legnagyobb mennyiségének vagy legmagasabb értékének a megjelölése egyaránt szerepelhet a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben vagy az ajánlattételhez szükséges dokumentációban, mivel a 2014/24 irányelv 53. cikkének (1) bekezdése értelmében az ajánlatkérő szervnek a keretmegállapodással összefüggésben a tájékoztató vagy hirdetmény 51. cikk szerinti közzétételének időpontjától elektronikus úton ingyenes, korlátlan és teljes körű közvetlen hozzáférést kell kínálnia a közbeszerzési dokumentumokhoz.

72 Az ilyen feltételek teljesülése tehát alkalmas arra, hogy biztosítsa az átláthatóság és az egyenlő bánásmód 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében szereplő elvének tiszteletben tartását.

73 Ezzel szemben nem teljesülnének ezek az elvek abban az esetben, ha valamely gazdasági szereplő, aki az ajánlattétel célszerűségének értékelése érdekében hozzá kíván férni az említett dokumentációhoz, arra kényszerülne, hogy előzetesen jelezze érdeklődését az ajánlatkérő szerv felé.

74 E körülmények között az első kérdés a) pontjára és a második kérdés a) pontjára azt a választ kell adni, hogy a 2014/24 irányelv 49. cikkét és V. melléklete C. részének 7. és 8. pontját, valamint 10. pontjának a) alpontját – összefüggésben értelmezve ezen irányelv 33. cikkével, továbbá az egyenlő bánásmód és az átláthatóság említett irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt elvével – úgy kell értelmezni, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben rögzíteni kell a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét, valamint a legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét, és e határ elérésekor az említett keretmegállapodás minden joghatását elveszti.

Az első kérdés b) pontjáról és a második kérdés b) pontjáról

75 Wlső kérdésének b) pontjával és második kérdésének b) pontjával a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a 2014/24 irányelv 49. cikkét, valamint V. melléklete C. részének 7. pontját és 10. pontjának a) alpontját – összefüggésben értelmezve az ezen irányelv 33. cikkével és az említett irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt egyenlő bánásmód és az átláthatóság elvével – úgy kell-e értelmezni, hogy a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét vagy becsült értékét, valamint e termékek legnagyobb mennyiségét vagy legmagasabb értékét a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben teljeskörűen rögzíteni kell.

76 Mivel – amint az az első kérdés a) pontjára és a második kérdés a) pontjára adott válaszból következik – a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben rögzíteni kell a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét,

valamint a legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét, ellentétes az átláthatóság és egyenlő bánásmód 2014/24 irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében szereplő elvével, ha az ajánlatkérő szerv valamely keretmegállapodás mennyiségi és/vagy pénzügyi szempontból előirányzott tárgyáról és mennyiségéről részleges tájékoztatás nyújtására szorítkozik.

77 E tájékoztatás teljeskörűen megjelenhet a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben, mivel az ilyen hivatkozás elegendő az átláthatóság és az egyenlő bánásmód ezen irányelv 18. cikke (1) bekezdésében szereplő elve tiszteletben tartásának biztosításához.

78 Mindazonáltal nincs akadálya annak, hogy valamely ajánlatkérő szerv az ajánlattevők részére nyújtott tájékoztatás kiegészítése, és annak az ez utóbbiak számára való lehetővé tétele végett, hogy azok a lehető legjobb felételek között mérlegelhessék az ajánlat benyújtására vonatkozó lehetőséget, további követelményeket határozzon meg, és a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét vagy becsült értékét felossza annak érdekében, hogy meghatározza azon eredeti ajánlatkérő szerv igényeit, amely keretmegállapodást kíván kötni, illetve azon eredeti ajánlatkérő szerv(ek) igényeit, amely(ek) a keretmegállapodásban való opcionális részvételre irányuló szándékát/szándékukat fejezte/fejezték ki.

79 Hasonlóképpen, az ajánlatkérő szerv a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben minden egyes ajánlatkérő szerv tekintetében külön-külön is feltüntetheti a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét, valamint a legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét, függetlenül attól, hogy ezen ajánlatkérő szervek szándéka keretmegállapodás megkötésére irányul, vagy azok erre irányuló választási lehetőséggel rendelkeznek. Ez az eset különösen akkor merülhet fel, ha a későbbi közbeszerzési szerződések teljesítésére vonatkozó feltételekre tekintettel a gazdasági szereplőket arra hívják fel, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben szereplő minden részre vagy valamennyi fejezetre tegyenek ajánlatot, továbbá ha a későbbi szerződéseket távoli helyszíneken kell teljesíteni.

80 Az első kérdés a) pontjára és a második kérdés b) pontjára azt a választ kell adni, hogy a 2014/24 irányelv 49. cikkét, valamint V. melléklete C. részének 7. pontját és 10. pontjának a) alpontját – összefüggésben értelmezve ezen irányelv 33. cikkével, továbbá az egyenlő bánásmód és az átláthatóság említett irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt elvével – úgy kell értelmezni, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét, valamint a legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét teljeskörűen rögzíteni kell, és hogy e hirdetményben olyan további követelmények határozhatók meg, amelyek e hirdetményhez való hozzáadásáról az ajánlatkérő szerv határoz.

A harmadik kérdésről

81 Elöljáróban emlékeztetni kell arra, hogy az a körülmény, hogy valamely kérdést előterjesztő bíróság az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdést csak bizonyos uniós rendelkezésekre hivatkozva fogalmazta meg, nem akadálya annak, hogy a Bíróság megadja e bíróság számára az uniós jog értelmezésének minden olyan elemét, amely hasznos lehet az utóbbi előtt lévő ügy megítéléséhez, akár hivatkozott ezekre a kérdéseinek megfogalmazásában, akár nem. E tekintetben a Bíróságnak kell a nemzeti bíróság által szolgáltatott információk összessége és különösen az előzetes döntéshozatalra utalás indokolása alapján meghatározni az említett uniós jog azon rendelkezéseit, amelyeknek az értelmezése a per tárgyára figyelemmel szükséges (lásd

különösen: 2009. október 27-i ČEZ-ítélet, C-115/08, EU:C:2009:660, 81. pont; 2012. március 22-i Nilaş és társai ítélet, C-248/11, EU:C:2012:166, 31. pont; 2017. december 20-i Impresa di Costruzioni Ing. E. Mantovani és Guerrato ítélet, C-178/16, EU:C:2017:1000, 28. pont).

82 A jelen ügyben a 92/13 irányelv, amelynek egyik rendelkezése értelmezését a kérdést előterjesztő bíróság kéri, a vízügyi, energiaipari, szállítási és távközlési ágazatokban működő vállalkozások beszerzési eljárásaira irányuló szabályokra vonatkozik. Márpedig ilyen szolgáltatások nem merülnek fel az alapügyben, amely a 2014/24 irányelven alapuló közbeszerzési eljárásokkal kapcsolatos azon jogorvoslatokra vonatkozik, amelyeket a 89/665 irányelv szabályoz, amely utóbbi irányelv 2d. cikke (1) bekezdése a) pontjának szövege azonos a 92/13 irányelv megfelelő rendelkezésének szövegével.

83 E körülmények között meg kell állapítani, hogy harmadik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy úgy kell-e értelmezni a 89/665 irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját, hogy abban az esetben, ha sor került közbeszerzési eljárást megindító hirdetménynek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételére, e rendelkezést még akkor sem kell alkalmazni, ha egyrészt az előirányzott keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyisége és/vagy becsült értéke nem e hirdetményből, hanem az ajánlattételhez szükséges dokumentációból következik, másrészt pedig sem az említett hirdetmény, sem pedig e dokumentáció nem tesz említést az említett keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek legnagyobb mennyiségéről és/vagy legmagasabb értékéről.

84 A 89/665 irányelv 2d. cikkének (1) bekezdése előírja, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetmény *Európai Unió Hivatalos Lapjában* történő előzetes közzétételének elmaradása, anélkül hogy azt a 2014/24 irányelv rendelkezései alapján engedélyezték volna, érvénytelenné teszi az érintett közbeszerzési szerződést vagy – mint a jelen ügyben – az érintett keretmegállapodást.

85 E 2d. cikket a 2007/66 irányelv illesztette be a 89/665 irányelv eredeti változatába. Az uniós jogalkotó kifejezetten utal az elvégzett módosításokra, a 2007/66 irányelv (13) preambulumbekezdésében rámutatva arra, hogy a szerződések jogellenes, közvetlen odaítélésének – amit a Bíróság a 2005. január 11-i Stadt Halle és RPL Lochau ítéletében (C-26/03, EU:C:2005:5, 36. és 37. pont) a közbeszerzésre vonatkozó közösségi jognak az ajánlatkérő általi legsúlyosabb megsértésének minősített – a visszaszorítása érdekében hatékony, arányos és visszatartó erejű szankciókról kell rendelkezni, és hogy a jogellenesen, közvetlen módon odaítélt szerződést erre tekintettel főszabály szerint érvénytelennek kell tekinteni. Az uniós jogalkotó ezen irányelv (14) preambulumbekezdésében pontosította, hogy az érvénytelenség a leghatékonyabb módja a verseny helyreállításának és új üzleti lehetőségek kialakításának azon gazdasági szereplők számára, akiket jogellenesen megfosztottak versenyzési lehetőségüktől, és hogy ezen irányelv értelmében közvetlen odaítélésnek minősül minden olyan szerződés odaítélése, amellyel kapcsolatban az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* előzetesen nem tettek közzé a 2004/18 irányelv szerinti hirdetményt.

86 Így a 89/665 irányelvnek a 2007/66 irányelv (13) és (14) preambulumbekezdésével összefüggésben értelmezett 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontjából az következik, hogy az uniós jogalkotó a 2007/66 irányelv elfogadása során szigorú szankciót kívánt bevezetni az alkalmazandó jogba, amelynek alkalmazását azonban az uniós közbeszerzési jog megsértésének legsúlyosabb eseteire kell korlátozni, vagyis azokra, amelyeket közvetlenül ítéltek oda, anélkül hogy azzal kapcsolatban előzetesen közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt tettek volna közzé az *Európai Unió Hivatalos Lapjában*.

87 Ebből következően aránytalan lenne e rendelkezés alkalmazásának az alapügyben szereplőhöz hasonló olyan helyzetre való kiterjesztése, amelyben a régiók anélkül tették közzé a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményt, és tették hozzáférhetővé az ajánlattételhez szükséges dokumentációt, hogy e hirdetményben vagy dokumentációban megemlítették volna az e keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét, és azok legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét.

88 Ilyen helyzetben a 2014/24 irányelvnek az ezen irányelv V. melléklete C. része 7. és 8. pontjával, valamint 10. pontja a) alpontjával összefüggésben értelmezett 49. cikke megsértése nem éri el a súlyosság azon megkövetelt szintjét, amely a 89/665 irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontjában előírt szankció alkalmazását vonná maga után.

89 Az ugyanis, hogy az ajánlatkérő nem tett eleget a keretmegállapodás terjedelmének a megjelölésére vonatkozó kötelezettségének, ilyen esetben kellően észlelhető ahhoz, hogy az felismerhető legyen azon gazdasági szereplő számára, aki ajánlatot kíván benyújtani, és akit ebből következően tájékozottnak kell tekinteni.

90 A harmadik kérdésre tehát azt a választ kell adni, hogy a 89/665 irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha sor került közbeszerzési eljárást megindító hirdetménynek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételére, e rendelkezést még akkor sem kell alkalmazni, ha egyrészt az előirányzott keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyisége és/vagy becsült értéke nem e hirdetményből, hanem az ajánlattételhez szükséges dokumentációból következik, másrészt pedig sem az említett hirdetmény, sem pedig e dokumentáció nem tesz említést az említett keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek legnagyobb mennyiségéről és/vagy legmagasabb értékéről.

A költségekről

91 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (negyedik tanács) a következőképpen határozott:

1) A közbeszerzésről és a 2004/18/EK irányelv hatályon kívül helyezéséről szóló, 2014. február 26-i 2014/24/EU európai parlamenti és tanácsi irányelv 49. cikkét és V. melléklete C. részének 7. és 8. pontját, valamint 10. pontjának a) alpontját – összefüggésben értelmezve ezen irányelv 33. cikkével, továbbá az egyenlő bánásmód és az átláthatóság említett irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt elvével – úgy kell értelmezni, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben rögzíteni kell a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét, valamint a legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét, és e határ elérésekor az említett keretmegállapodás minden joghatását elveszti.

2) A 2014/24 irányelv 49. cikkét, valamint V. melléklete C. részének 7. pontját és 10. pontjának a) alpontját – összefüggésben értelmezve az ezen irányelv 33. cikkével, továbbá az egyenlő bánásmód és az átláthatóság említett irányelv 18. cikkének (1) bekezdésében foglalt elvével – úgy kell értelmezni, hogy a közbeszerzési eljárást megindító hirdetményben a keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyiségét és/vagy becsült értékét, valamint a legnagyobb mennyiségét és/vagy legmagasabb értékét teljeskörűen rögzíteni kell, és hogy e hirdetményben olyan további követelmények határozhatók meg, amelyek e hirdetményhez való hozzáadásáról az ajánlatkérő szerv határoz.

3) A 2014. február 26-i 2014/23/EU európai parlamenti és tanácsi irányelvvel módosított, az árubeszerzésre és az építési beruházásra irányuló közbeszerzési szerződések odaítélésével kapcsolatos jogorvoslati eljárás alkalmazására vonatkozó törvényi, rendeleti és közigazgatási rendelkezések összehangolásáról szóló, 1989. december 21-i 89/665/EGK tanácsi irányelv 2d. cikke (1) bekezdésének a) pontját úgy kell értelmezni, hogy abban az esetben, ha sor került közbeszerzési eljárást megindító hirdetménynek az *Európai Unió Hivatalos Lapjában* való közzétételére, e rendelkezést még akkor sem kell alkalmazni, ha egyrészt az előirányzott keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek becsült mennyisége és/vagy becsült értéke nem e hirdetményből, hanem az ajánlattételhez szükséges dokumentációból következik, másrészt pedig sem az említett hirdetmény, sem pedig e dokumentáció nem tesz említést az említett keretmegállapodás alapján leszállítandó termékek legnagyobb mennyiségéről és/vagy legmagasabb értékéről.

Aláírások